

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre..... 20 kor
 Negyedévre..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 Asszerkesztőség köziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 8.

Bosznia és a delegációk.

Harminc év óta nehezebb viszonyok között nem ült össze a delegáció, mint most.

Harminc esztendővel ezelőtt Bosznia és Hercegovina okozta a bajt, melyet vonakodott okkupálni a magyar parlament. Zseniális külügyminiszterünk, néhai való Andrássy Gyula gróf Európa bámulata között vitta ki a berlini konferencián Magyarország és Ausztria számára a jogot, hogy a török birodalom tartományait megszállhassák, — itthon pedig a török barátság érzelmeitől áthatott közvélemény befolyása alatt a magyar országgyűlés sehogy sem akarta megszavazni az okkupáció költségeit. Széll Kálmán az akkori fiatal pénzügyminiszter lemondott, Tisza Kálmán kormánya megbukott miatta. De Tisza Kálmánban volt annyi állhatatosság és kitartás, hogy újból kineveztetvén miniszterelnöknek, keresztülvitte az okkupáció

megszavazását s ezzel lehetővé tette Andrássy nagy tervének megvalósulását.

Most ismét nehéz napok előtt áll Magyarország és Ausztria, ismét Bosznia és Hercegovina miatt, melynek annektálását két nappal ezelőtt proklamálta királyunk. Az annexió régi óhajtása volt már Magyarország-Ausztria népeinek. Mindenki belátta, hogy az okkupált tartományok miatt hozott r ngeteg vér- és pénzáldozatot nem hagyhatjuk kárba, hiába menni. A bizonytalan és ideiglenes helyzetnek, mely ugyanis sokáig tartott, véget kellett egyszer vetni.

Felséges királyunk most látta ennek idejét, mikor a török birodalom népei új korszak előtt állanak, alkotmányt kapnak. Az okkupált két török tartomány hadd kapja az alkotmányt onnét, ahonét a kulturát kapta.

Három nap mult el az annektálás óta s még nem nyilatkoztak a nagyhatalmak. Ezért várja-lesí most nemcsak kíváncsisággal, hanem aggodalommal is az ország népe az éppen Budapesten üléselő delegációt, melynek megnyitása most

ment végbe felséges királyunk nyilatkozatával.

Az ő szava megnyugtatta a két birodalom népeit, melyek készségesen hozzák meg az áldozatot, mitőlük a trón és az államok biztonsága, létérdeke vetel.

A delegációk megnyitása.

Ma nyílt meg a delegáció. Ugy a magyar mint az osztrák delegáció megtartották első ülésüket és délben meg is volt a fogadtatás a királynál. Az alábbiakban adjuk tudósítónk jelentéseit.

A közös kiadások 1909. évi előirányzata.

A közös kiadások az 1909. évben kitesznek

négyszázkilenc millió nyolcszáz nyolcvan-hétezer és kilencvennyolc koronát.

A szükséglet ezuttal is megnövekedett, még pedig:

A közös belügyminisztérium szükséglete	—	400.037 koronával
A közös hadügyminisztérium szükséglete	—	21.578.863 „
A közös pénzügyminisztérium szükséglete	—	38.779 „
Számellenőrzés	—	7.000 „

Az összes szükséglet 22,049.679 koronával

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy pecches ember.

Irta: Székely Gyula (Jullus).

Bodrogi Aladár posta- és táviráda titkár éjjel után mámoros fővel hagyta el a füstös kávéházat, ahol 200 koronát nyertek el tőle rövid pár óra alatt olyan gyanus egzisztenciájú éjjeli alakok, akik a legujabb szabású elegáns öltözetekkel, választékos modorokkal könnyen lépre csalják a véletlenül közibük került pasasokat.

Órült módon fájt a feje. Tehetetlen düh, méreg emésztette. Sajnálta a pénzét. Szolgálati érdekből szülőföldjéről néhány napja helyezték át. Nem volt senki ismerőse s már a harminc évben felüli agglegény számba menő férfi unalmában és szokásból felkereste a vendéglőt, ennán a kávéházba, ahol törbe ejtették.

Mérgében szerette volna magát megpofozni, hogy okos ember léteire ilyen csufosan meg hagyta magát koppasztani.

Hónapos szobájába érve megcsavarta a villanyt. Lelőkte kabátját, kalapját. Óreg, kopott, lsten tudja hány szobaurat szolgált bőr karos-zékbe helyezte magát. Gépíleg nyult ezüst cigaretta tárcája után. Ezuttal szerencséje volt; akadt benne egyetlen cigaretta.

Miután rágyújtott, asztalán néhány napos fővárosi lapot talált. Kezébe vevén, a hátlapon levő apró hirdetésekre bámult. De szeme előtt összefolytak a sorok. Letette az ujságot és gondolkodni kezdett. Elhatározta, véget vett ennek a rendetlen életnek: megnősül. Igen, ezt a legkomolyabban elhatározta. Nem fog sokáig járni valaki után, nem akar udvarolgatni. Egy-kettőre feleséget kerit. Csak ugy lesz képes szakítani eddigi életmódjával, ha családöt alapít, amely lefogja kötni s nem lesz kedve a barangolásához. Így egyedül, magánosan unja magát; így valamennyi ideig tartó önmegtartóztatás után megint elülről kezdené, már pedig több ilyen kellemetlen percet nem akar magának szerezni . . .

Ezzel a komoly elhatározással karosszékében ülve elaludt. Jó hajnal volt már, midőn a vásárra dőcögő falusi szekerek megrázták ablakának üvegét s erre felébredt. Ijedten tekintett a villanyra, melyet elfelejtett lecsavarni. Megnézte az óráját, 3 órát aludt. Feje keservesen sajgott, mintha beleverte volna valhová. Vette kabátját, kalapját elment a fürdőbe, akkor nyitották ki. Ő volt az első vendég. Elvezetett állt meg a friss langyos fürdőben. Minden izmára, idegére jótékonyan hatott a fürdő, egészen újjá született benne. Fürdés után betért egy még nyitva levő bodegába, megevett

2 pár tormás virslit, megivott rá egy üveg sört. Teljesen új erőhöz jutott, főfájása megszűnt, kezdte magát egészen jól érezni. És mivel hivatalig volt elég szabad ideje, sétára indult.

Piacra siető cseléd leányok surrantak el mellette. Tejes kocsi zörögtek a köves kocsi-uton. Bántotta a zaj. Csendet keresve egy közel eső sétatér felé vette útját. Odaérve leült a zöld fapadra. Esti korzó idején hemzseg itt a sétáló közönség, ilyenkor kihalt, csendes. Most kapaszkodott fel a nap s ez a reggelnek leg-hűvösebb része Borzongva huzta magát felső kabátjába, gallérját felgyűrte. Iskolába siető diákok haladtak előtte nagy csomó könyvvel hónaljuk alatt. Majd messziről szapora lépésekkel fiatal leány közeledett felé. Álmosan, közömbös arccal fordítá felé tekintetét. Közelebb érve, jobban szemügyre vette: menten eltűnt szeméből minden álom, mert egy valóban csinos leány jött vele szemben. Gyors és kíváncsi pillantással mérte végig az egyedül üldögélő férfit . . .

Majdnem mindenkire rá van írva a foglalkozása. Csak mindent meg kell figyelni, nem nehéz azt kitalálni. Varró leány volt. Sietett az üzletbe, nehogy 5 percet késsék, mert azért kijárt a szidás. Divatmulta szalmakalapját mindigre igazgatta, félre-félre billentette a szél.

Selymek és finom női ruhas övetek! = = = = Karlsbadi bőrkeztyü párja 78 és 95 kr.

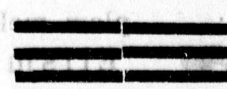
Szolid kiszolgálás!

Tömegmegvétel folytán gyári áron alul árusítatnak.

Szigoruan szabott árak!

ÁRUHÁZ A GÓLYÁHOZ GUTFRIED TESTVÉREK Szent László-tér (Holdas templom mellett.)

E lap előfizetői 5 százalékos pénztári engedményben részesülnek.

vagyis majdnem huszonhárom millió koronával több mint 1908-ban.

Uj ágyukra kérnek tizenöt millió új hitelt;

1908-ra visszamenőleg a tiszti fizetések és a legénység élelmezéseinek javítására még 2,786.110 koronát kérnek. Ugyanezen a címen ugyancsak 1908-ra kérnek a hadi tengerészetnél 136.240 koronát.

Alakulás a magyar delegációban.

Délelőtt tíz órakor tartotta meg a magyar delegáció első ülését, melynek egyetlen tárgya volt csak: a megalakulás. A képviselőház delegációs termében erre az alkalomra az a társaság ült össze, melyet már megszoktunk a delegációk tanácskozásain. A tarka tömeg nagy nyugalommal várja, míg báró Bohus Zsigmond korelnök megnyitja az ülést.

Tíz óra tájban már majdnem mind együtt vannak a magyar delegátusok; de csak a folyosón diskurálnak.

Legtöbben Zichy János grótot veszik körül és szörnyen gratulálnak neki.

— De hát tulajdonképpen mihez gratuláltak? — szabadkozott a fiatal gróf.

— Hát ahhoz, hogy Bosznia kormányzója lesz!

— Én? . . . Bosznia kormányzója?

Ebben a pillanatban lépett oda Wekerle Sándor.

— Nono! — jegyezte meg, — ma még nevettek ezen; de ne nagyon nevésetek, mert holnap valóra válhatik.

És most már nem nevettek!

Föltűnést kelt Szabó István delegátus, aki századosi egyenruhában jelent meg.

— Nem lesz háború, — ujságolta — mert nem tételezhetjük föl, hogy a mi diplomáciánk a nagyhatalmak beleegyezése nélkül hajtotta volna végre az annektálást. Ami pedig Szerbiát illeti, hát ha ez moccanni mer, eltiporjuk.

És megcsörrentette a kardját kapitány ur Szabó.

A tanácskozás azzal kezdődik, hogy Szász Zombor korjegyző felolvassa a képviselőház és főrendiház jegyzőkönyvének azt a részét, mely a delegációk megválasztását jelenti. Gróf Teleki Arvéd lemondott a bizottsági tagságról s helyébe a legtöbb szavazatot kapott póttag: Szász Zombor lépett. Mindjárt korjegyző is lett.

Ezután következett a választás. Gróf Thorotzkay indítványára az elnökre, alelnökre és a jegyzőkre egyszerre szavaztak. Elnök egyhangulag gróf Zichy Tivadar, alelnök Barabás Béla, jegyző gróf Edelsheim-Gyulay Lipót, gróf Semsey László és Zboray Miklós lett.

Gróf Zichy Tivadar elnök. Feleslegesnek tartom rámutatni mily fontos feladatok várnak reánk, hogy a közelmúlt események következtében mily felelősség nehezedik vállainkra. Az egész ország éber figyelemmel követi működésünk minden mozzanatát. Nem számíthatunk elnéző kritikára, a közvélemény lesz szigorú megbíró. Azon kell tehát lennünk, hogy jó munkát végezzünk a haza javára. (Élénk helyeslés.) Nem habozom kimondani, hogy bizottságunk széles az országban nem örvend osztatlan népszerűségnek.

Eltekintve azoktól, akik a delegációt egyáltalán nem tartják célszerű és szerencsés közjogi alkotásnak, vannak még a 67-es alapon állók közt is sokan, akik azt szokták szemünkre hányni, hogy hiányzik bennünk az erély és azt szeretik hirtelteni, hogy bizottságunk csak úgy automata módjára szavaznak meg mindent, a mit a közös miniszterek követelnek. — Ez téves ráfogás, akik ócsárolnak, nem gondolják meg, milyen óriási munkát végeznek előadóink s milyen alaposan dolgoznak albizottságaink. A közös háztartás elintézése mellett nagy etikus feladatot is várunk: örködni Magyarországnem-

zetközi állása fölött, vigyázni állami önállóságára. Törekednünk kell arra, hogy a paritás ne legyen pusztán szó, de kézzelfogható tény. E tekintetben is sok a tenni való, mert ma sem állunk ott, ahol már negyven év előtt kellett volna állnunk. De haladni fogunk, érvényesíteni fogjuk jogainkat szívós akarattal, férfias elszántsággal. Erőt fog nyújtani nekünk annak tudata, hogy az egész nemzet áll mögöttünk és ama magasatos tény, hogy sem itt körünkben, sem az egész országban e tekintetben nézeteltérés nem létezik. Fogjunk tehát a munkához melyre az Isten adja áldását, valamint koronás királyunkra is! (Élénk éljenzés.)

Fogadtatás a királynál.

Ma délelőtt fogadta ő Felsége a budai királyi várban az osztrák és a magyar delegáció tagjait. Az eddigi szokáshoz híven Budapesten előbb az osztrák delegátusok jelentek meg a Felség előtt, utánuk délután 2 órakor a magyar delegáció tagjait fogadta a király.

A teremben jelen voltak a királyon kívül a következő udvari méltóságok: gróf Apponyi Sándor, Esterházy Alajos herceg, gróf Paar Alajos, báró Fejérváry Géza, gróf Paar Ede, báró Aehrenthal, báró Schönaich, báró Burián, dr. Wekerle Sándor, gróf Zichy Tivadar, gróf Apponyi Lajos, Spányik őrnagy, őfelsége szárnysegéde, a cs. és kir. arciére és a m. kir. testőrség közös kettős őre.

Gróf Zichy Tivadar, az országos bizottság elnöke ő Felségéhez a következő beszédet intézte:

Császári és apostoli felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság hódoló tisztelettel járul Felséged magas színe elő szíve mélyéből adva hálát az Egek Urának, hogy meghallgatta a tavalyi aggályteljes napokban a nemzet leghőbb imáját és megengedte, hogy ime, ismét magyar földön ép egészségben és viruló friss erőben üdvözölheti szeretett királyát.

Felséged Bosznia és Hercegovinának alkotmányos autonómiát adandó tekintettel az ősi kötelezettségekre, amelyek dicső elődeit a magyar trónon ezekhez a tartományokhoz fűzték, legmagasabb elhatározásából kiterjesztette szuverén jogait és uralmát Boszniára és Hercegovinára.

Nem tartozik ugyan hatáskörünkbe e kérdés érdemével foglalkozni, de érezzük és tudjuk, hogy a közösgyi költségek megállapításánál mily felelősség hárulik bizottságunkra a fennforgó körülmények között.

Ennek következtében fokozott figyelemmel fogjuk tárgyalni a közös miniszterek előterjesztéseit, szem előtt tartva a helyzet komolyságát, a trón és a haza javát és biztonságát.

Reméljük és óhajtjuk, hogy megállapodásaink háborítatlan összhangzatba lesznek a birodalmi tanácsból kiküldött bizottság határozatával és hogy párhuzamos munkálkodásunk semmiféle félreértés és nézetkülönbség által se lesz megzavarva.

Felséged áldásteljes uralkodásának két nemes célja volt mindig: a kül és belbéke fenntartása és népei boldogítása. Adja a Min-

Csinos, de olcsó kék-szővet szoknyácskáját fogta fel egyik kezével, másikban piros bársony ridikült tartott. Dereán vékony fekete kabátka volt. Egyszerű öltözetéből feltűnően kikivánczolt habfehér arccsókája, kicsi fitos orra. Fekete szemét, sűrű fekete szemöldök övezte. Gyorsan ellépet a férfi előtt. Azt pedig mintha széláram kapta volna fel, hirtelen felállt s követte a leányt. S nem csalódott. A fő-utca egyik női divattermébe lépett s egy mellékhelyiségbe vezető ajtón eltűnt a szeme elől. Ő meg hivatala felé tartott. Nem nagyon izlett a dolog. Nem tudta feledni a csinos arcú leányt. Megesett rajta a szíve. Elgondolta, nem akasztófára való körülmény az, hogy ő tőle az éjszaka ényertek 200 koronát, ez az édes kis teremtes pedig 20—25 frtért egész hónapig görnyedve var, gépel. Milyen sápadt, sovány, vértelen. Sorvadást fog kapni, elpusztul. Erre a gondolatra összeszorult a szíve. Pedig ha jobb sorsba jutva kicsit megtelne, milyen gyönyörű teremtes lenne belőle. A leány iránt való érdeklődése percről-percre fokozódott. Tovább fűzte gondolatát. Ez a szegény leány milyen hálás lenne ahhoz, aki megszabadítaná. Ebből lenne egy hűséges, igazi feleség; ez tudná méltányolni a férfit, aki keresetét megosztaná vele, mert maga is próbálta a pénzszerzésnek egyik legkeserűbb módját . . .

Délben szíve az üzlet közelébe húzta.

Vágyva vágyott oda. Leste, várta, mikor lép ki ő! Kissé távol állt meg, nem akart feltűnést okozni. Onnan vizsgálta a járó-kelőket, tartotta szemmel az üzlet ajtaját. Nehány perccel tizenkettő után megnyitott az ajtó. Hangos kacajjal, gondtalanul jöttek sorban a varróleányok, mint a kalickából szabadult madarak. Köztük ő is. Rövid szóváltás után mosolyogva bucsuzott társnőitől. Aztán arra az utra tért, melyen reggel látta jönni. Tisztes távolban észrevétel nélkül követte. A lakását akarta megtudni s valamilyen információhoz óhajtott róla szerezni . . .

Derült őszi nap volt, fényes és meleg. Hangulatot hozó. Az ő kietlen lelkébe is fényt vetett a napsugár. Vágyódással telve nézett a haladó leány után. Csodálatos meleg érzés ült meg lelkét. Kíváncsian kutatta: miként fog vele megösmernedni? Mert meg kell vele ösmernednie. Milyen a hangja beszéde? Hogyan fogja fogadni? Nem rohan be ajtóstul, először tapogatózik. Elképzelte milyen öröme lesz szegény leánynak, ha majd megkéri, ő, az előkellő állású hivatalnok. Bizonyosan még álmában sem merte remélni, hogy őt ilyen szerencse éri. Ha tisztességes leány, el fogja venni. Legyen életének haszna. És milyen büszke önérettel fogja betölteni lelkét az a tudat, hogy ő boldoggá tett egy lényt . . .

(Folyt. köv.)

TÁTRAY GUSZTÁV

kézi munka és rövidáru üzlete Rákóczi-út 4. orsolya templom mellett. Helyi és vidéki telefon 783. sz.

Elismert szolid kiszolgálás!

!! FONTOS A SZÜLOKNEK !!

Iskolai időnyre kézi munka és mindenféle gyermek keletgyék előírás szerint. Harisnyákban és mindennemű rövidárakban nagy raktár, legolcsóbb árak!

denható, hogy Felséged ezen atyai gondoskodását még az évek hosszú során át folytathassa és hogy még soká, igen soká láthassuk Felségedet a fényes trónon, mely iránt egész odaadással ragaszkodik hű magyar nemzete.

Az Isten áldja és tartsa szeretett koronás királyunkat! (Éljen!)

Erre a beszédre a király trónbeszéddel válaszolt.

A király beszéde.

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztosítása, melyet kifejezésre juttattak, élénk megelégedéssel és köszönettel tölt el. A delegációk összejövele ezuttal összeesik monarchiánk birtok állományának biztosítását jelentő eseményvel, a melyben a közeli Boszniát és Hercegovinát 30 év óta azzal egybe kapcsolja, feloldhatatlanná vált. Kormányunk szakadatlan és eredményes igyekezete ezen országokban oly örvendetes kulturális haladásra vezetett, hogy már a lakosság az országos ügyek intézésében való közreműködésünkben azonnal vihető be és szükségleteinek megfelelő alkotmányos intézmények létesítésére megfelelő. Ez azonban csak az esetben lehetséges, ha a tényleges helyzetnek megfelelőleg a két ország részére világos és félremagyarázhatatlan jog alkotatik. Csapatainknak a Novibazár és szandzsákból való visszahívása egyben megdönthetetlen biztosíték arra, hogy politikánk nem terjeszkedik a jelenlegi birtokállományon túlmenő szerzeményezésre. Remélhető, hogy ezen Törökország javára történt lemondás Konstantinápolyban barátságos méltánylásra fog találni és jövőendő viszonyainknak hasznára fog válni. A további fejlemények Törökországban, azon mélyre ható alakulás után, mely ott végbement, az ezen állam konsolidációjára és erősödésére alapíthat a hatalmak békés szándékkal eltelve nehézményektől az általános európai kedvmentesen kölcsönös egyetértésben megszüntet minden egyebet.

Hála a Német- és Olaszország és többi hatalmakkal való barátságos viszonyoknak Ausztria-Magyarország kiválóan képes a békét fenntartani. Ezen feladatának, mely a monarchia helyzetének Európában tradícióknak megfelelően csak az esetben tud eleget tenni, ha a hatalmasság készenlétben áll.

Bizva abban, hogy önök kormányunk kívánalmait különösen a mi hadseregünknek szárazon és vizen való fejlesztését ebben a szellemben vizsgálják át és hazafias belátás által vezéreltetve szívből üdvözlöm önöket.

Bogdanovics patriárka esküje.

Bogdanovics Lucián patriárka a templomban latin nyelven a következő esküt tette le:

— Én Bogdanovics Lucián esküszöm a legszentségesebb és osztatlan Szentháromság előtt, a Szent kereszt és a Boldogságos Szűz Mária, Isten leánya, a szent apostolok, próféták, vértanúk és minden szentek jelében, hogy egész lelkemből, teljes elmémrel, minden erőmből akarok a legszentségesebb, lehatalmasabb és leggyőzhetősebb fejedelmnek és urnak, I. Ferenc József urnak Isten kedvező kegyel-

méből Ausztria császáriának, Csehország királyának stb. Magyar, Horvát-Szlavon-Dalmátország apostoli királyának, ugyisint a legfenségesebb uralkodóháznak hűségesen szolgálni és az én egyházi és lelki joghatóságom alá vett egész nemzetet ugyanazon hűségre oktatni és buzdítani, az ország alkotmányához szorosan ragaszkodni, az ország törvényeinek pontosan engedelmeskedni, azonfelül egész életem minden napján könyörögni fogok ő legszentségesebb Felségeért és soha sem fogok bármit is ezen letett esküm ellenére, amit t. i. ő legszentségesebb Felségének és a legfenségesebb uralkodóháznak a legkevésbé sérelmére lenne, cselekedni, vagy az én lelki joghatóságom alá rendeltéknek akár közvetve, akár közvetlenül megengedni! Isten engem úgy segítjen és az ő legszentségesebb evangélium! Amen!

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap tartott ülését a városatyák nagyszámmal vettek részt. Főleg az irnok választás vonzotta őket, mert amint ennek vége lett, sokan eltávoztak.

Egyik-másik dolognál azért voltak élénk, sőt talán túlélénk felszólalások. Idegeskedések, s így csak 9 ügyet tárgyaltak le, dacára, hogy fél 8 óráig tartott a tanácskozás.

A közgyűlést ma folytatják.

Az első napi tanácskozásról a következő tudósítást adjuk:

Glac Antal főispán elnökölt.

A bizottság tagjai nagyszámmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után a polgármesteri jelentést terjesztették elő, amelynek érdekesebb adatait már közöltük.

A jelentéssel kapcsolatosan felszólalt dr. Halász Lajos a nyári szinkör építése ügyében. A polgármester ígéretet tett, miszerint jelentést tesz a közgyűlésnek, hogy többé kerül-e a szinkör az előirányzatnál, vagy sem. Most még sem látja ezt a jelentésben. Kifogásolja továbbá, hogy Körözs-utca aszfaltozásának kérdése nincs kitűzve a mai gyűlés tárgysorozatába.

Glac Antal főispán megjegyzi, hogy a szabályok szerint csak ahhoz lehet felszólalni, ami a polgármester jelentésében fel van említve.

Dr. Hoványi Gyula az állami tanerők kinevezéséhez szólott. Tisztázni kell a kérdést, hogy a jelen esetben fordult-e elő sérelem s ha igen, ki kell mutatni, hány állás betöltésénél, ha pedig nem történt, ezt is ki kell mutatni. A kérdést nem szabad ellaposítani, hogy mindég fenn legyen a vád a kormány ellen, a szerződés be nem tartásáért. Igérje meg a polgármester, mikor tesz érdemleges jelentést ez ügyben. Ha történt hiba, azt reperálni kell. Legyen végrevalahára vége ennek az odiosus ügynek.

Rimler Károly nem folyt be a kinevezés kérdésének idehozatalában. Tudomása szerint 3 helyi tanerő mellőztetett.

Glac Antal a tanfelügyelővel együtt tették meg a javaslatot. A kinevezettek között egy biharmegyei van. A kinevezés után ő azonnal előterjesztéssel élt s a kinevezés alkalmával távollévő kultuszminiszter az ügyben vizsgálatot rendelt el. A kir. tanfelügyelő felterjesztésben kért engedélyt az adatok kiadására, de ez még nem érkezett meg.

A havi jelentést tudomásul vették,

Az irnok-választás.

A megüresedett irnoki állás betöltésére került a sor.

A kijelölt választmány a hét pályázó közül jelölte: Mayercsik Ferencet, Akhandesz Istvánt, Mihályi Lajost, Sári Józsefet és Czegléd Istvánt.

A megejtett szavazásnál beadatott 93 szavazat s ebből kapott: Akhandesz István 42,

Mayercsik Ferenc 33 és Czegléd István 8 szavazatot. Így Akhandesz István választott meg irnokká. Schwarcz Adolf szintén kapott 10 szavazatot, de mivel nem volt jelölve, a reá esett szavazatokat megsemmisítették.

Az Uráni magyar tudományos egyesület meghívta a várost Rudolf trónörökös szobrának leleplezésére. A törvényhatóság koszorút helyez a szoborra s a törvényhatóságból jelentkező tagok, a polgármesterrel részt vesznek az ünnepélyen.

A vonatkozó miniszteri leiratnak megfelelően módosították a csatornázási szabályrendeletet s azt újból felküldik jóváhagyás végett.

A zárszámadás felülvizsgálata.

A múlt havi közgyűlés levette az 1907. évi zárszámadásokat a napirendről s egy bizottságot küldött ki, hogy vizsgálja azt át s állapítsa meg, miből keletkezett a 62000 korona deficit. A bizottság azonban még nem terjesztette be a vizsgálatról jelentését, hanem azt a novemberi közgyűlésre készíti el.

A polgármester indítványozta, hogy ilyen körülmények között a zárszámadások tárgyalását a november havi közgyűlésre tűzzék ki.

Dr. Moskovits József elfogadja a polgármester indítványát. A dolog halogatását azonban helyteleníti, mert a gyanúsításnak erős tápot ad. Hibáztatja a kiküldött bizottság késedelmeskedését. Míg a zárszámadással nem végeznek, a költségvetést sem tárgyalhatják. Indítványozza, hogy a zárszámadást mielőbb rendkívüli közgyűlésben tárgyalják.

Dr. Kurländer Ede látja, hogy amikor egy bizottságot kiküldenek, mindig azt mondják: hogy gyanúsítanak. A tisztviselőknek örülni kellene az ilyen bizottságok kiküldésének. Debrecenben állandóan van egy bizottság, mely felülvizsgálja a számadásokat. Ő indítványozta pár év előtt, hogy egy felülvizsgáló bizottságot küldjenek ki, de akkor ezt a kérdést elhalasztották. Ne idegeskedjenek; ha rendben van a számadás, nyugodtak lehetnek a tisztviselők. Ő örül mindig, ha bizottságokat küldenek ki.

Dr. Stócker József rámutat, hogy a bizottságot azért küldték ki, hogy állapítsa meg, mi okozta a deficitet. Minden tételre kiterjeszkednek s ez időt kíván a végzést a tagok szept. 23-án vették át, tehát a munkával el nem készülhettek. A legközelebbi ülés elé részletes jelentést tesznek.

Dr. Adorján Emil előbb nem helyeselte a bizottság kiküldését, de most már helyesli, mert mondhatja, hogy a zárszámadás nem tárta fel a helyzetet valójában. A számvevőnek 3 hónap kell a zárszámadás összeállítására s most 8 nap alatt akarják, hogy azt átvizsgálják. A deficit nem egy évről, hanem több évről keletkezett. A zárszámadást májusra kellett volna elkészíteni. Kikel az ellen, hogy itt a kiküldött tagokat állítják oda, mint vádlottakat. Ez ellen tiltakozik s az ellen is, hogy mint a villamos műnél, visszaszívják a bizottságot. A jelentést be fogják adni, mielőtt készen lesz.

Gábel Jakab elfogadja a rendkívüli közgyűlés összehívását. A közgyűlés dolga a zárszámadás tárgyalása. Bármilyen legyen a kiküldött bizottság jelentésében, az ő reá irrevolens.

Rimler Károly után dr. Várady Zsigmond és dr. Adorján Emil között némi összeszóalkozás keletkezett.

Glac Antal látja, hogy éles ellentét van s egymást sértegetik. Kéri, hogy nyugalommal tárgyaljanak. Kijelenti, hogy ha a bizottság elkészül a jövő havi közgyűlés előtt jelentésével, ő rendkívüli közgyűlést hív egybe. Helyesli is, hogy olyan fontos ügy, mint a zárszámadás rendkívüli közgyűlésben tárgyalassék.

Ezután a tanács javaslatát elfogadták.

A tanács előterjesztést tett a kolera-járvány behurcolásának megakadályozása céljából tett intézkedésekről.

Dr. Dóri Ferenc járványorvosok szervezését kívánja.

Dr. Kasay Kálmán és Miskolczi Barna rámutat egyes közegészségellenes állapotokra.

A tanács javaslatát ellogadták.

A levéltár kiselejtezésére vonatkozólag a tanács a jogügyi bizottság javaslatát ajánlja akként, hogy a selejtezést a levéltári személyzet teljesítse s részükre ezért honoráriumot adjon a város.

Dr. Hoványi Gyula, mint a selejtezési bizottság tagja, ezen állásáról lemond; de megjegyzéseket tesz. Helyteleníti, hogy a nagy munkáért csak kilátásba helyezték, hogy a város mit ad a tisztviselőnek. Mondják meg nyíltan, hogy mit fizet a város. Majd kifogásolja, hogy a miniszter rendeletét nem akarják figyelembe venni. Másrészt nem engedi meg a selejtezést a miniszter. Különösnek tartja, hogy a selejtezési bizottságba a káptalan illusztris tagjait felkérjük s azután azt mondják, nincs rájuk szükség. Végül fejtegeti a kiselejtezés fontosságát.

Glac Antal főispán javasolta, hogy vegyék le az ügyet a napirendről s a tanács tegye tanulmányozás tárgyává a kérdést.

Dr. Várady Zsigmond a jogügyi bizottság javaslatát pártolja s abba is belemegy, hogy már most állapítsák meg, mit fizet a munkáért a város.

A közgyűlés a főispán javaslatához képest a kérdést levette a napirendről.

A tanács Rimanóczy Kálmán építésznek a város ház építéséből kifolyólag beadott pótszámlájának kiutalását elutasította s ez ellen Rimanóczy felebbezett. A tanács a felebbezés elutasítását javasolta.

Többek hozzászólása után, Miskolczi Barna indítványára a közgyűlés utasította a tanácsot, hogy vizsgálja meg, teljesített-e a kérdéses pótmunka s annak kifizetése felett akkor határoz a törvényhatóság, ha a tanács ez irányban megteszi jelentését.

Interpellációk.

Hat óra után az interpellációkra került a sor.

Kiss Dávid a bejelentési hivatal felállítását sürgeti. Továbbá a szegényügy rendezésének halogatása ellen szól s kéri, hogy tegyen e tekintetben már valamit a város, vagy vegye le a kérdést a napirendről.

Rimler Károly igéri, hogy a bejelentési hivatal felállítására a költségvetés kapcsán előterjesztést tesz. A szegényügy megoldása nagyon nehéz, de a kiküldött bizottsággal felveszi közelebb a kérdést, tárgyalását.

Dr. Kasay Kálmán kéri, hogy a bihari megyei kórház építésére s a kért régi temető átengedésére vonatkozó ügyet miért nem terjesztette elő a tanács.

Van-e tudomása a polgármesternek arról, hogy a velencei gör. kel. temetőben, a régi csöszház helyére korcsma-épületet építettek, dacára, hogy a temető még nincs 30 évig bezárva. Ez sérti a kegyeletet.

Rimler Károly: A kórház ügyét a novemberi gyűlésre terjesztik be, addig nem késik.

Köszeghy József vitatja, hogy a korcsma-épület nem a temetőben, hanem amellé van építve. 1884. óta nem temettek a temetőbe.

Balogh Döme a vámházak építését sürgeti, amelyre Komlóssy József tanácsos adott megnyugtató választ.

A tisztviselők lakbérére.

Fontos ügyben interpellált dr. Hoványi Gyula. A minisztériumban most dolgozzák ki az állami tisztviselők lakbérééről szóló törvénytervezetet. A vidéki városok a fővárosra meghatározandó lakbérösszeg 90, 80, 70 és 60 százalékát kapják, aszerint, amint osztályokba sorozzák a városokat Nagyvárad viszonyainál fogva igényelheti a 90 százalékos osztályozást. Nemcsak a tisztviselőkre, de az egész városra fontos, hogy Nagyvárad a 90 százalékos osztályba soroztassék. Kéri a főispánt, polgármestert és a város országgyűlési képviselőjét, hogy e kérdésben mielőbb járjanak el a miniszternél.

Rimler Károly kijelenti, hogy a főispánnal és Szokoly Tamás képviselőkkel már jártak a

kormánynál s az ügy jó kezekbe van letéve. Többet nem mondhat.

Glac Antal főispán szintén megnyugtathatja a törvényhatóságot.

Szokoly Tamás részletesebben szól. A kir. pénzügyigazgatóság kimutatta, hogy Nagyvárad 86 százalékra tarthat igényt, de mivel a tisztviselők túlnyomólag Olasziban laknak s itt 90 százalékba felel meg a lakber viszony, igazságos, ha ilyen osztályba sorozzák Nagyváradot. A pénzügyminiszternél, az államtitkárnál már több ízben járt a város érdekében s mindenütt a legmesszebbmenő jóindulatot találta. Ugy ő, mint a főispán és polgármester megtették eddig mindent, hogy Nagyvárad a kellő osztályozást elnyerje. Novemberben döntenek a kérdésben, addig még többször eljár a dolgokban.

Dr. Hoványi Gyula köszönettel vette a felvilágosítást.

Végül Sas Ede interpellált a 3 ik vashid mielőbbi létesítése érdekében, mire a polgármester megnyugtató választ adott.

A válaszokat mind tudomásul vették.

A gyűlést fél 8 órakor a főispán berekesztette. A még hátra levő ügyeket ma, pénteken tárgyalják.

Az annexió.

Az annexió tegnap egy újabb nagyhatalmi nyilatkozatot provokált. Nevezetesen Németország, melyről eddig azt híresztelték, hogy semleges marad a további fejleményekben, tegnap már színt vallott. A német nagyhatalom nyilatkozata szerint Ausztria-Magyarország mindenben számíthat támogatására. Tehát azok a híresztelések melyek azt kolportálták, hogy Ausztria Magyarország egy esetleges háborúban magára maradna, most már elesnek.

Az annexióra vonatkozó dolgokról értesüléseink a következők:

Róma, okt. 8.

A Stefani-ügynökség jelenti: Az osztrák-magyar nagykövet Tittoni külügyminiszternek átnyújtotta kormánya levelét, amelyben azok az okok vannak felsorolva, amelyek kényszerítették, hogy a török kormány előtt feltüntesse Bosznia és Hercegovina annektálásának szükségességét az egyidejű kijelentéssel együtt, hogy csapatait a novibazari szandzsákból visszavonja és a szandzsákokot illető jogai érvényesítéséről a jövőben lemond.

Tüntetések Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, okt. 8.

A hadügyminisztérium előtt tartott igen látogatott meetingen az a meggyőződés jutott kifejezésre, hogy a portának a szőnyegen lévő politikai kérdésekben politikai kérdésekben diplomáciai uton minden szükséges lépést meg kell tennie Törökország jogainak védelmére. A résztvevők közül számosan, köztük bosnyákok is, mint már jelentették, a diplomáciai képviselőségek elé vonult, ahol tüntettek és Bosznia felszabadítását követelték. Figyelmes szemlélők konstatálják, hogy e tüntetések nem voltak spontán megnyilatkozások, hanem mesterségesen lettek inszenálva, hogy a tüntetők többnyire az alsóbb osztályokból kerültek ki és hogy a bosnyák résztvevőket valószínűleg toborozták és értük mentek. A vezető osztályok és az intelligencia nyugalomra intenek, bár másrésztől különböző európai lapvélemények bizonyos izgalmat idéznek elő.

Németország és az annexió.

A külföldi sajtó egy részében ismétlődő ama gyanuval szemben, hogy Németország biz-

tatta az osztrák-magyar kormányt az annexió ügyében, a »Köln. Ztg.« egy berlini távirata a következőket mondja: Politikailag tájékozott körökben jól tudják, hogy Ausztria-Magyarország mindennemű német ösztönzés nélkül hajtotta végre Bosznia és Hercegovina annexióját. Ausztria-Magyarországnak ez az önálló eljárása nem változtat azon, hogy német részről a fennálló és 30 éven át bevált szövetséges viszonyt számolni és amennyiben szükséges, Ausztria-Magyarországot e kérdésben támogatni fogják. Ami egy kongresszus egybehívását illeti, amelyről jelenleg Oroszország, Anglia és Franciaország között nyilvánvalóan tárgyalások folynak, Németországnak nem volnának elvi kifogásai az ellen, hogy azon résztvegyen. Nem lehet azonban elhallgatni, hogy igen jelentékeny aggodalmak merülhetnek fel e tekintetben és hogy az osztrák-magyar sajtó után itélve, Ausztria-Magyarországban igen csekély a hajlandóság egy ilyen kongresszuson való részvételre, főleg, ha az okkupált tartományokkal foglalkozunk. Közelebbről tekintve a kérdést, újabb nehézségek is mutatkoznak. Így például Törökország ily kongresszuson nem volna hajlandó Bulgáriát egyenjogú tagnak elismerni. Másrésztől a bolgárok, miután függetlenségüket kimondták, nem volnának hajlandók másképp, mint Törökországgal egyenrangú állam kongresszuson megjelenni. Egyébként azon a véleményen vagyunk, hogy első sorban Törökország dolga a függő kérdések kezelésére vonatkozólag javaslatokat tenni, mert végre is ő van első sorban érdekelve. Eddig a hatalmak nem kaptak Törökországtól jegyzéket a kongresszus egybehívása tárgyában.

UJDONSÁGOK.

* **Egyházi kinevezések.** Blassejovszky Ferenc, miskolczi—alsóvárosi apát plébánost a király az egri káptalan kanonokjává, Keletvárosi Béla szkacsáni plébánost a nyitrai káptalan tb. kanonokjává, Gyurcsánsszky Dömötör dombelvi plébánost dömösi c. préposttá nevezte ki.

* **A virilisek névjegyzéke közzemlén.** Az igazoló választmány a legtöbb egyenes állami adót fizetők névjegyzékét megállapítván, a névjegyzék az 1886. évi XXI. t.-c. 22. §-a értelmében a polgármesteri hivatalban város háza I-ső emelet 3. sz. f. é. október hó 7 napjától október hó 15. napjáig terjedő 8 napi közzemlére kitétetik. Mirel az érdekelteket azzal értesítem, hogy a névjegyzéket a fennebb jelzett határidő alatt megtekinthetik és netalán felebbezéseiket a közzemlére történt kitételől számított 15 nap alatt Nagyvárad város állandó bíráló választmányához beadhathják. Nagyvárad, 1908. október hó 8-án. Rimler Károly, polgármester.

* **Nyugdíjintézményt az orvosoknak.** A belügyminiszter a kör- és községi orvosok helyzetén lényegesen kíván javítani. Ez ideig ugyanis az orvosoknak nem volt olyan nyugdíjintézményük, hogy azzal biztosítva lettek volna. A legtöbb orvos hivatása teljesítése miatt lesz keresetképtelenné esetleg életét is veszíti. Ilyen esetekben a visszamaradt család, vagy a keresetképtelenné lett orvos a legnagyobb nyomorúságnak néz elébe. A miniszter most nyugdíjintézményt akar létesíteni s ezért, hogy az minden tekintetben megfelelő legyen összeírta az összes 1906—1907—1908. években elhalt községi- és körorvosokat. Az összeírásnál figyelmet kell fordítani arra is, hogy az

illető orvos hivatása közben lelte-e halálát, vagy sem.

*** A főszolgabírák és a vasárnapi munkaszünet törvényjavaslat.** A vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvényjavaslat ki lett adva minden főszolgabírónak, hogy tegye meg erre vonatkozó javaslatát. A főszolgabírák még nem terjesztették be mindnyájan javaslatukat, azonban pár nap alatt ez meg fog történni. A főszolgabírák eddig beérkezett véleményéből módunkban van a következőket adni: A *margitai* főszolgabíró nem tartja helyesnek, hogy az italmérési helységek zárva tartása nem egész napra szól. Javasolja, hogy a törvényjavaslat eszerint módosíttassék. Az *érmihályfalvai* főszolgabíró nagyon enyhének tartja a büntetést, amit a javaslat szab a munkaszünet meg nem tartóira. Az italméréseknek egész napon való zárva tartása mellett foglal állást. A *nagyszalontai* főszolgabíró szintén az egész napi zárva tartás mellett van. A javaslat megengedi, hogy az égetett italokat tovább árusíthassák, mint a mástéleket. A *nagyszalontai* főszolgabíró ezt nem tartja helyesnek, mert ezzel az ürügygel sok visszaélést követnek el. A *magyarcsékei* főszolgabíró kifogásolja, hogy az általános munkaszünet megtartására csupán csak egy nemzeti ünnep véteget fel és pedig Szent István napja, holott április tizenegyediké is nemzeti ünnep. Továbbá, hogy az ünnepek közé karácsony első napja van csak sorozva, pedig husvét és pünkösd is ép olyan nagy ünnepek, mint amaz. (Csakhogy e kettő mindig vasárnapra esik. Szerk.) A *vaszkői* főszolgabíró olyan helyeken hol bányák vannak s e miatt a hetivásár vasárnapra esik, javasolja, hogy itt a vasárnapi vásártartási tilalom függesztessék fel. A többi főszolgabíró nem talál kifogásolni valót a törvényjavaslaton s annak minden pontjához hozzájárulnak.

*** Egy hazafiatlan tanító bűnhődése.** Ismertettük annak idején, hogy Ghebán Tivadar gyigyisenyi görög keleti tanító iskolájában a tanfelügyelő hazaellenes tankönyvet talált, amiért a közigazgatási bizottság utasította a görögkeleti szentszéket, miszerint a tanító ellen indítsa meg a fegyelmi eljárást. Most mint értesülünk a szentszék befejezte a tanító elleni fegyelmvizsgálatot, azonban annak során nem találta beigazoltnak az ellene felhozott vádat. Nevezetesen a kérdéses könyvet, melyet a tanfelügyelő megtalált, az illető tanuló azt lopta s a tarisznyájában hurcolta. A szentszék dacára annak, hogy nem talált büntetendő cselekményt mégis felfüggesztette a tanítót. A szentszék e büntetés után kérni fogja a közigazgatási bizottságot, hogy a jövőben ne pusztá feljelentésre rendelje el a fegyelmi vizsgálatot, hanem előbb alaposan győződjék meg annak valódisága felől.

*** Megzavart tolvaj.** Az elmúlt éjszaka 3 óráját a váraljai rendőrszem a Gyár-utcában egy vasutas ruhájú férfit látott, aki kezében egy tejeskannát, egy félliteres ürmértéket és egy tejszűrőt szorongatott. Mikor a gyanús idegen a rendőrt meglátta, futásnak eredt, majd pedig a kezében levő tárgyakat elhajtván, elmenekült. — Az eldobott holmik gazdáját ezuton hívja fel a rendőrség, hogy jelentkezék a tárgyaiért a rendőrség bűnügyi osztályánál.

*** Halálos esés.** *Kepes* Béla nagyváradai gazdálkodónak jákóhodosi birtokán tegnap végtelen szerencsétlenség történt. *Aranyi* Ferenc

béres egy igásszekéren buzát szállított be a majorba. Utközben az öregbéres valahogy lebukott a szekérről s oly szerencsétlenül zuhant a földre, hogy súlyos belső sérülései következtében rövid kilódás után a helyszínén meghalt.

*** Egy betörő viselt dolgai.** A nemrégiben elfogott Vince István, az özv. Sonnenfeld Józsefné fegyvertolvaja, mielőtt a fegyverlopást elkövette volna, a Sal Ferenc-utcai káptalani iroda helyiségében lakó Molnár Bálint, Boócz Kálmán és Faulvetter N. alkalmazottak gazd. gyakornokok kárára több fehéreneműt és ruhaneműt ellopott, melyeket a vasutra ülve Bánfityhunyadi, munkásembereknek eladott. A kolozsvári rendőrség tegnap táviratozott, hogy Vince István ottani lakásán megtalálták ennek táskáját, amely szinte tömve volt különféle névbetűs fehéreneművel. E holmik is lopás révén jutottak Vincéhez, ki már az ügyészség vendége.

*** Kóser rucák a rendőrségen.** Egy asszony a rendőrségre vitt tegnap egy pár élőcsirkét és egy kóser módon levágott rucát, melyeket hazaszállítás végett biztak rá, de nem tudja kicsoda. A rendőrség ez uton hívja fel a kóser dolgok tulajdonosát, hogy állataiért 24 órán belül jelentkezzenek, mert különben dobra kerülnek.

*** A rezervista álma.** Zihrer C. M., a »Bányamester«, a »Svihákok« stb operettek híres szerzőjének fenti című nagy zenei revüjét, valamint Lehár »Három feleség« című operettejének nagy egyvelegét fogja a háziezred zenekara Sigi h. karmester vezetésével f. hó 11-én vasárnap délelőtt a »Pannonia«-étteremben előadni, a »Rezervista álma« nagy zene-revue pont fél 12 órakor kerül előadásra és minden asztalon kellő számban rendelkezésre fog állni a 24 számból álló magyarzó szöveg. Czipóth Ferenc, a népszerű vendéglős ezáltal is bizonyítja az ő kedves közönségének, hogy mindent elkövet, miként az éttermeit felkereső nagyszámú vendégeknek egy kellemes vasárnap délelőttöt szerezzen. Ezen élvezetesnek ígérkező hangversenyre mi is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

x Náci bácsi mozija. Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgófényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben. fognak tartani minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új.

*** Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

*** Magyar daltársulat a korona kávéházban.** A nagy zsidóünnepnap megszüntével azaz hétfőn és minden este egy jól szervezett férfi- és nőtagokból álló daltársulat tartja előadásait. Naponta változatos műsor. Egész éjjel nyitva. Kezdeté este 9 és fél órakor. Belépti díj nincs. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein Lajos, kávé.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

Betörés Csák Máthénál.

A rendőri esetek bűnkronikája ezen a héten ugyancsak gazdag változatossággal ad hirt a gonosztevők működéséről. A sok apró tolvajlás és kisebb gaztettek mellett nagyszabású betörésekkel tartják permanenciában a rendőrséget, amelynek a teendője egy hét óta alaposan fölszaporodott. Egy hét leforgása alatt tegnap a *negyedik betörés* történt Nagyváradon s a betörők ügyességére vall, hogy mindannyiszor eredményesen.

A negyedik betörés áldozata *Csák Máté* ev. ref. lelkész, akinek lakására a tegnapi nap folyamán valami ismeretlen alak belopódzott s miután sem a lelkész, sem pedig a káplán nem voltak otthon, az irodába hatolva, az egyik íróasztal fiókjából több mint kétszáz korona készpénzt és egy duplafedelű aranyórát emelt el. Azután, mint aki jól végezte dolgát, odébb állott.

A lelkész még reggel elment hazulról valami gyűlésre s amikor lakását elhagyta, látta ugyan, hogy egy iparos kinézésű ember a lelkési lakás felé tart, de abban a hiszemben, hogy a káplán és családja ugyis otthon tartózkodnak, nem fordult vissza. Nem is gondolt semmi rosszra mikor még hazatért sem, hanem mikor ma reggel a kézi kassza fiókját ki akarta nyitni, meglepődve látta, hogy a fiók nyitva van.

A fiókban volt *kétszáz korona* készpénz pedig nyomtalanul eltűnt. Egy darab 50 koronás és nyolc db huszkoronás, valamint kisebb mennyiségű apró pénz volt a fiókban. Eltűnt ezenkívül a lelkész duplafedelű aranyórája is, amelynek cimerrajzos fedelére a *Cs. M.* betűk voltak bevésve.

Csák Máté a károsult lelkész nyomban jelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást. A gyanúsított ember szeméyleírása a következő: barna, kockás rövid kabátba öltözött középtermetű alak, fekete kalappal. Az orra nyerges. Körülbelül 30—32 éves lehet a gyanúsított.

TÁVIRATOK.

A proklamáció Albánon.

Trieszt, október 8. Albánia ma proklamálta a függetlenséget.

Harci készülődések Szerbia ellen.

Budapest, október 8. Ma a Monitor parancsot kapott, hogy azonnal induljon el Zimony felé. Zimonyban foglaljon állást és ott várja be a további parancsot. A hajó teljes harcészenléttel indult el s nem lehetetlen, hogy már holnap dolgozni fog.

A balkáni események.

Angolország tiltakozása.

London, okt. 8. Gray külügyi államtitkár Voolerben (North-Cumberland) beszédet mondott. Az államtitkár a balkáni eseményekkel is foglalkozott. Körvonalozta Anglia magatartását és azt mondta:

Nem ismerjük el egyetlen államnak sem azt a jogát, hogy nemzetközi szerződéseket egyoldalulag, a többi szignatarius hatalom hozzájárulása nélkül megváltoztathasson. Nem szabad elfelejteni, hogy Törökország mindennemű

megalázásának az lehet a következménye, hogy egy mozgalom, amely eddig békés volt, háborus mozgalommá alakít át. Ez által kompromittálnának az összes török reformok és Macedónia, Örményország ismét korábbi szánalomra méltó állapotába esnék vissza.

London, október 8. Asquit miniszterelnök Levenben beszédet mondott, — amelyben többi közt a következő kijelentéseket tette:

Angliának szándéka, hogy Törökország ifju alkotmányát védelmezze. — Ausztria-Magyarország és Bulgária tekintetében megjegyzi, hogy a berlini szerződést nem lehet brutálisan megsérteni. Ebből új kérdések lognak felmerülni.

Véres utcai tüntetés a fővárosban.

Budapest, okt. 8. A szociálisták a főkapitányi rendelet dacára is felvonultak és tünteléseket rendeztek. A rendőrség a tüntetőket szét akarta kergetni, mire a szociálisták revolverekből gyorstüzélest intéztek a rendőrökre. Három rendőrloval lelőttek. A rendőrség a lövöldözőkre revolverből sortüzet adott. A rendőrök közül egy súlyosan megsebesült. A szociálisták sebesülteit nem tudják.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Pentek: Gépirókisasszony.
Szombat: Mókus.
Vasárnap délután: Biboros. Este: Görög-rabszolga.

Igazságszolgáltatás.

Kardosék bankja.

Körülbelül kilenc hónapja, hogy a rendőrség hosszú nyomozás után azzal lepte meg a fővárost, hogy a József-Ferencvárosi Takarékpénztár részvénytársaság alapítóit és igazgatóit, a Kardos-család férfitagjait letartóztatta, mert a legravaszabb csalások egész tömege bizonyult rájuk.

Kardos Lipót, az apadirektor és fia, Árpád vezérigazgató, Géza, Zoltán és Dezső aligazgatók február 7-én az ügyészség fogházába kerültek. Lipótot, Zoltánt és Dezsőt időközben szabadiábra helyezte a vizsgálóbíró s csak Árpád és Géza maradt vizsgálati fogságban. A törvényszék tegnap kezdte meg ennek az ügynek a tárgyalását.

Kévéssel 9 óra után nyitotta meg dr Tholdt Dezső elnök a főtárgyalást.

Dr Nagy Béla ügyész a beidézett sértetteknek tanuként való kihallgatását nem kívánja, mert ezeket csak azért idézték be, hogy abban az esetben, ha az ügyész elejtené a vádat, jelen legyenek a pótmagánvád átvételére.

Pollák Illés védő, tekintettel arra, hogy az ügyész nem család, vagy vétkes bukás miatt emelt vádat, kéri, hogy a bíróság a beidézett sértetteket tanuként ne hallgassa ki, mert nem illeti meg őket a pótmagánvád joga.

Edvi Illés Károly és Gál Jenő védők szintén tiltakoznak az esküdteknek tanuként való kihallgatása ellen. Az ügyész felszólalása után a bíróság úgy határozott: hogy a sértetteket nem hallgatja ki.

A tanuk személyazonosságának a megállapítása csaknem egy óra hosszáig tartott s fél-

tizenegy volt, mikor a vádlottak kihallgatására került a sor.

A vádlott áttért az egyes vádpontokra. Igen ügyesen védekezik és úgy tünteti fel a dolgot, mintha ő lenne a vesztes.

Az elnök: Mennyi volt a szövetkezetről a jövedelme?

A vádlott: Körülbelül 6000 korona.

— Hát a takarékpénztárnál?

— Összesen 16000 korona.

— A Leszámitoló Banknál mennyi volt a jövedelme?

— Egy krajcár sem.

Kardos Árpád kihallgatása eltart körülbelül egy óráig. Utána Gézát fogja kihallgatni a bíróság.

NYILTTÉR.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyalkaoldó és húgyhajtó gyógyhatású

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedtség, köhögés
köszvény és bélbetegségeknek.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. XXX 307. 1—50

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Irta: C. V.

(Folytatás.)

32.

A végzet, melynek oly kegyetlen a gunyora, azonban azt akarta, hogy ez a kettő legyen az ur s ez osztogassa rendeleteit a másik kettőnek. Meg is rendelték a természetes kocsinak, hogy fogjon ki s abrakolja meg a lovakat, az utitársnak pedig, hogy telepedjék le a csárdában s igyék bort, amennyit szeme-szája kíván.

Nem így mondták, rosszabb magyarsággal fejezték ki magukat, de a kortes ember úgy is megértette, s bort hozatott.

A két idegen az alatt intett Icígnak, hogy nyissa föl szobája ajtaját s kövesse őket oda.

Icig sejtelem szerűen érezte, hogy oly két vendége van, a ki készpénzzel fizet.

— Ismeri ön Gyémántosi Lipótot? — kérde az egyik vendég a csaplárost.

— Olvassa e sorokat, — folytatá az idegen, s küldi.

Icig fölnyitotta a levelet, melynek rövid tartalma a következő:

— Járjon kedvébe a két urnak, teljesítse rendeleteiket pontosan, tartsa magát mindenben utasításaihoz. Az egyik egy nagykereskedő fia, a másik könnyvezetője egy tekintélyes firmának; mind a kettő utazó, hogy miben? — majd megtudja. Pénz bőven!

Megértette a levél tartalmát? — kérde az egyik utazó.

Ha Icig a levél tartalmának csak utolsó két szavát olvasta volna is, már elég lett volna arra, hogy kellemesen értesült legyen.

— Tudom mivel van dolgom, — felelt.

A két idegen most, mintha természetök sajátága lett volna a percig sem lankadó tevékenység, poros uti kabátjukat le sem vetve, leültek, hogy a csaplárossal értekezzenek.

Icig látta, hogy utazók, sejtette, hogy pénzők van, csak azt nem képzelte, hogy voltaképpen miben* utaznak — olajban-e, gyapjában, hájban, zsirban avagy gubicsban — de bár miben is itt Szikfalván nagyban sem nem adhatnak, sem nem vehetnek.

Báró Ranrr sógoru vagyok — kezdé meg az idegen.

Icig ismerte e nevet, amennyiben tudta, hogy a báró nagyapja lócsiszár volt, apja bankár, ő maga meg dúsgazdag földbirtokos, kinek annyi pénze van, hogy azt sem tudja mit tevé legyen vele.

XXIV.

Alku a medve bőrére.

— Értekezletünk alatt azt a rendszert fogjuk követni, — mond a báró sógora, — hogy ön kérdéseimre felel, kíváncsian soha nem tudakozdik, kivéven azt az esetet, ha netalán a kérdést nem fogta volna föl, vagy nem értette volna meg. Első kérdés: Van-e itt a helységben oly ember, kit mindenre rá lehet bérni?

— A kérdést nem fogtam föl, — jegyzé meg Icig, — jelentékenyen: mi által rábérni?

Az illető elmosolyodott.

— Önkényt érthetőleg pénzzel! — mond.

— Van felelt határozottan Icig.

— Volna még egy ember a helységben, ki, habár ez időszerint független, ha meglehetne nyerni, nagy befolyást gyakorolhatna a képviselő választás alkalmával a népre?

— Van egy tekintélyes gazda, kinek szava nagy befolyásu, hogy azt ne mondjam mérvadó a helységben, de ez az ember rendezett anyagi viszonyok közt él, senkire sem szorult, makacs és független.

* Szórol-szóra fordítottuk e német kifejezést, ne hogy elveszítse jellemzetes értelmét.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 8.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. okt. 8.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyeremény sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	143.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	93.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Paris vista	—	—	95.50
20 márkás arony	—	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látzerés²nél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!
!! Saját műhely!

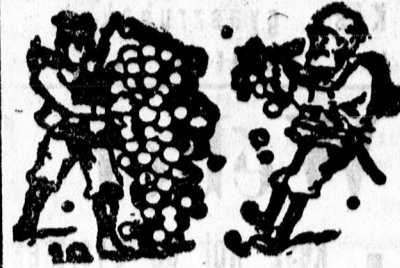
Tűzifát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház
Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtiszta
ságyúért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képesárjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendeléseinek megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Jó karban levő **ablakok, vízvezeték**
kút, folyosó ablak

jutányosan eladó.

Lukács György-utca 8. szám.

!!! Idei akác méz !!!

NAPONTA friss tea-vaj

NAPONTA frissen pörkölt kávék

NAPONTA legizletesebb francia faj

csemegeszőlő szétküldés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ÜRMÓSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönben tiszta és friss fűszerárúk a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer és csamege üzletében Szent László-tér nagyváradai takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek. !

10,000 darab kitűnő minőségű

tégla eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

10801—1908.

Hirdetmény.

Nagyvárad város III. kerület összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1908 évi III. osztályú kereseti adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi október 7-14 napjain át nyolc uapi közszemlére III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a hegyre nézve 26-ik számú szobájában azon figyelemzettel tétetnek ki, miszerint az érdekeltek adókötelesek, a jelzett lajstromokban terükre előírt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni uetaláni felssólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 16. §-hoz képest, kik ezen adó-
nemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezeu adójuknak adókönyvecskejükbe történt bejegyzést követő 15 nap alatt a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni a kir. pénzügyigazgatóság-hoz írásban benyujthatják.

A városi adóhivatal.

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona, aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-
mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

KÉSZIT:

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
lakatos, sajtoló és csavargyártó telep

HRAZDIL EMIL Nagyvárad, Rózsa-u.
Saját-ház.

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvétetnek.

KÉSZIT:

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruhaza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bemer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruhaza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész
női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó
bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bemer-tér.

Megrendelések 2 nap
alatt készülnek.

Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.

➔ Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok ➔

Ifj. Kohn Sámuel Bemer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót
kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és
szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban
árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját
műtermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el.
Művezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ÁRVAY JÁNOS és TSA
budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bemer-tér.